

Delrapport

Sammanställning av regionernas redovisningar för hur ett integrations- och mångfaldsperspektiv kan utvecklas och integreras i det regionala tillväxtarbetet

Rapportering av sammanställning av regionernas redovisningar för hur ett integrations- och mångfaldsperspektiv kan utvecklas och integreras i det regionala tillväxtarbetet, *dnr 3.1.7-Å2015-406*

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Anna Bünger.

I handläggningen har Helena Nyberg Brehnfors, Sigrid Hedin, Rosi Hoffer, Kalle Westberg och Gunilla Thorstensson deltagit, den senare föredragande av ärendet.

Stockholm 2015-04-30

Anna Bünger

Gunilla Thorstensson

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Inledning	9
1.1 Slutsatser och rekommendationer	9
2 Gemensamma utmaningar i regionerna för att utveckla ett integrations- och mångfaldsperspektiv i tillväxtarbetet	10
2.1 <i>Vad omfattas i ett integrations- och mångfaldsperspektiv?</i>	11
2.1.1 Integrationsprocessen för nyanlända ineffektiv och långsam	12
2.1.2 Glapp i arbetskrafts- och kompetensförsörjningen	12
2.1.3 Utbildning och skola – en kraftsamling behövs	12
2.1.4 Brist på bostäder och problem med trångboddhet	12
2.1.5 Ohälsa vanligare hos socioekonomiskt svaga grupper	12
2.1.6 Infrastruktur, kommunikationer och digitalisering viktigt för tillgänglighet och inkludering	13
2.2 <i>Samverkan – otydlighet i roller, mandat och ansvar</i>	13
2.2.1 Otydlighet och gränsdragningsproblematik mellan nyckelaktörer	13
2.2.2 Modeller för samverkan saknas i en del regioner	13
2.2.3 Olika syn på rollen som regionalt utvecklingsansvarig	13
2.3 <i>Stöd och resurser för förändringsarbete med integration och mångfald</i>	14
2.4 <i>Goda exempel att lära av</i>	14
Bilaga – relevanta kunskapsunderlag	16

Sammanfattning

Tillväxtverket har regeringens uppdrag att sammanställa regionernas redovisningar av hur ett integrations- och mångfaldsperspektiv kan utvecklas och integreras i det regionala tillväxtarbetet, i enlighet med Tillväxtverkets regleringsbrev 2015.

Syftet med denna delrapport är att dels lyfta fram mönster och gemensamma utmaningar som regionerna beskriver i tillväxtarbetet med relation till integration och mångfald, dels lyfta fram goda exempel som kan vara intressanta för det regionala tillväxtarbetet på kort och lång sikt.

Ett annat syfte är att Tillväxtverket vill visa på de insatser som krävs för att stärka integrations- och mångfaldsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet utifrån ett helhetsperspektiv. Utgångspunkten är att jämställhet, mångfald och företagsfrämjande på likvärdiga villkor ingår i en helhet för att mångfalden fullt ut ska kunna tas till vara i det regionala och nationella tillväxtarbetet för Sveriges konkurrenskraft.

Av regionernas redovisningar framgår att spännvidden är stor i synen på vad som omfattas och vad ett integrations- och mångfaldsperspektiv står för. Tydligt är också att kunskapsnivån skiftar. Att integration och mångfald står högt på agendan i flertalet av regionernas tillväxtarbete är tydligt, samtidigt som integration och mångfald beskrivs som svårt och komplext, där så gott som alla samhällsfunktioner påverkas. I regionernas redovisningar lämnas även exempel på flera beprövade modeller, arbetssätt och samverkansmodeller att inspireras och läras av i det fortsatta utvecklingsarbetet.

De gemensamma utmaningarna som lyfts fram i regionernas underlag kan beskrivas som följer:

- Integrationsprocessen för nyanlända är ineffektiv och långsam
- Glapp i arbetskrafts- och kompetensförsörjningen
- Utbildning och skola – en kraftsamling behövs
- Brist på bostäder och problem med trångboddhet
- Ohälsa vanligare hos socioekonomiskt svaga grupper
- Infrastruktur, kommunikationer och digitalisering viktigt för tillgänglighet och inkludering
- Samverkan – otydlighet i roller, mandat och ansvar
- Otydlighet och gränsdragningsproblematik mellan nyckelaktörer
- Modeller för samverkan saknas i en del regioner
- Olika syn på rollen som regionalt utvecklingsansvarig
- Stöd och resurser för förändringsarbete med integration och mångfald behövs

Tillväxtverkets rekommendationer för det fortsatta arbetet:

- att nätverk och gemensamma forum skapas för att ta fram, utveckla och dela kunskap och lärande mellan regionerna. Det kan till en del ske genom redan befintliga nätverk och forum, dock kan systematik och fokus behöva ses över.
- att regeringen ger regionerna i uppdrag att ta fram handlingsplaner för integration och mångfald alternativt handlingsplaner för jämlik regional tillväxt.
- att Tillväxtverket får regeringens uppdrag att ge stöd till regionernas arbete med handlingsplanerna, driva på utvecklingen, delfinansiera pilotprojekt, ge processtöd, skapa arenor för dialog och kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt arbete med kunskaps- och metodutveckling, lärande exempel samt mållogik, gemensamma indikatorer, uppföljning och utvärdering.
- att regeringen förtydligar aktörernas roller, ansvar och mandat i relation till integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet för att underlätta för en effektiv samverkan och fungerade samverkansmodeller.
- att regeringen ser över förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete så att den har ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv, i enlighet med Tillväxtverkets förslag i den nationella strategin för ett företagsfrämjande på lika villkor 2015-2020. Det innebär till exempel att ansvaret för att ta fram en regional utvecklingsplan eller en regional strategi även ska omfatta ansvaret att integrera ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

1 Inledning

Tillväxtverket har regeringens uppdrag att sammanställa regionernas redovisningar av hur ett integrations- och mångfaldsperspektiv kan utvecklas och integreras i det regionala tillväxtarbetet, i enlighet med Tillväxtverkets regleringsbrev 2015.

Regionerna fick i sina villkorsbrev respektive regleringsbrev regeringens uppdrag att beskriva hur ett integrations- och mångfaldsperspektiv kan utvecklas och integreras i det regionala tillväxtarbetet. Redovisningarna skulle lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 1 april 2015.

Syftet med denna delrapport är att dels lyfta fram mönster och gemensamma utmaningar som regionerna beskriver i tillväxtarbetet med relation till integration och mångfald, dels lyfta fram goda exempel som kan vara intressanta för det regionala tillväxtarbetet på kort och lång sikt.

Ett annat syfte är att Tillväxtverket vill visa på de insatser som krävs för att stärka integrations- och mångfaldsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet utifrån ett helhetsperspektiv. Utgångspunkten är att jämställdhet, mångfald och företagsfrämjande på likvärdiga villkor ingår i en helhet för att mångfalden fullt ut ska kunna tas till vara i det regionala och nationella tillväxtarbetet för Sveriges konkurrenskraft.

Ofta används liknande metoder och verktyg i ett framgångsrikt utvecklingsarbete, oavsett om det handlar om insatser för integration, mångfald eller jämställdhet. Slutsatser och lärdomar kan också ha liknande mönster, oavsett sakområde. Flera av Tillväxtverkets rapporter är därför relevanta för att öka förståelsen för sammanhanget kring insatser för integration och mångfald inom ramen för det regionala tillväxtarbetet.

De förslag som några av regionerna lämnar i sina redovisningar på framtida insatser ingår tillsammans med ett antal kunskapsunderlag (se bilaga) som grund för de slutsatser och rekommendationer som Tillväxtverket lämnar nedan.

1.1 Slutsatser och rekommendationer

Spännvidden är stor i synen på vad ett integrations- och mångfaldsperspektiv omfattar och står för, vilket framgår av regionernas redovisningar. Det behöver inte vara ett problem och lösningarna kan vara många, utifrån varje regions behov och förutsättningar. Redovisningarna visar vidare att kunskaperna om integration och mångfald har olika djup, detsamma gäller för regionernas nulägesanalyser.

Tillgången till aktuell könsuppdelad statistik för olika målgrupper som relaterar till integration och mångfald förefaller skifta. Flera regioner menar i sina redovisningar att kunskaperna om integration och mångfald överlag behöver öka, vilket kan beröra olika målgrupper, såsom handläggare för projektmedel, chefer, analytiker med flera. Det finns även behov av kunskap om resultat och effekter av olika metoder och insatser, samt att indikatorer och mållogiker utvecklas vidare, så att SMARTA mål sätts upp och som kan följas upp. Tillväxtverket ser att nätverk för erfarenhetsutbyte och att ta fram och sprida kunskap och lärande exempel också behövs ur ett nationellt perspektiv.

Ett antal regioner lyfter fram att man har goda erfarenheter av arbetet med kompetensplattformarna och handlingsplanerna för jämställd regional tillväxt. Några regioner menar också att den nationella strategin för ett företagsfrämjande på likvärdiga villkor är ett bra stöd för fortsatt utvecklingsarbete. Samtidigt menar regionerna att resurser behöver tillföras för att utveckla integrations- och mångfaldsperspektivet så att det därmed får ett tydligare genomslag i det regionala tillväxtarbetet. Uppdrag och resurser behöver också tilldelas en nationell myndighet för att genomföra insatser och hålla ihop och driva på det samlade arbetet med att utveckla och sprida kunskap, jämlik kommunikation samt mål och indikatorer, uppföljning och löpande utvärdering, så att vi gemensamt och systematiskt kan gå från ord till handling.

Regionernas redovisningar visar på en stor medvetenhet om att integration och mångfald är avgörande för regionernas tillväxt, attraktions- och konkurrenskraft, men också att det är ett komplext, omfattande och utmanande arbete på kort och lång sikt som spänner över flera

samhällsfunktioner. För att lyckas krävs en lösningsorienterad samverkan och ett nära samarbete med kommunerna i regionerna, myndigheter som Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och flera andra. Fler regioner framhåller att samverkan behöver utvecklas och i flera län har aktörerna inte funnit en fungerande samverkansmodell.

Utvecklingsplaner och regionala strategier sätter ramarna för och styr fokus för regionernas strategiska tillväxtarbete, men långt ifrån alla dessa planer har ett integrerat jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Detta gynnar inte kvinnors eller mäns inkludering i arbetsliv, näringsliv och samhälle, oavsett etnisk bakgrund och ålder.

Mot bakgrund av detta följer här Tillväxtverkets rekommendationer för det fortsatta arbetet:

- att nätverk och gemensamma forum skapas för att ta fram, utveckla och dela kunskap och lärande mellan regionerna. Det kan till en del ske genom redan befintliga nätverk och forum, dock kan systematik och fokus behöva ses över.
- att regeringen ger regionerna i uppdrag att ta fram handlingsplaner för integration och mångfald alternativt för jämlik regional tillväxt. Dessa handlingsplaner ska utvecklas utifrån erfarenheterna från handlingsplanerna för jämställd regional tillväxt och arbetet inom ramen för kompetensplattformarna. Regionerna tilldelas resurser för att utveckla och genomföra handlingsplanerna under minst tre år.
- att Tillväxtverket får regeringens uppdrag att ge stöd till regionernas arbete med handlingsplanerna, driva på utvecklingen, finansiera pilotprojekt, ge processtöd, skapa arenor för dialog och kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt arbete med kunskaps- och metodutveckling, lärande exempel samt mållogik, gemensamma indikatorer, uppföljning och utvärdering. Tillväxtverkets tilldelas resurser över minst tre år för att skapa förutsättningar för genomförbarhet och hållbarhet i insatserna.
- att regeringen förtydligar aktörernas roller, ansvar och mandat i relation till integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet för att underlätta för en effektiv samverkan och fungerade samverkansmodeller, som bygger på samhandling och långsiktighet. Ett exempel är att berörda myndigheter som får samverkansuppdrag för att säkerställa myndigheters operativa engagemang regionalt och lokalt.
- att regeringen ser över förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete så att den har ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv, i enlighet med Tillväxtverkets förslag i den nationella strategin för ett företagsfrämjande på lika villkor 2015-2020. Det innebär till exempel att ansvaret för att ta fram en regional utvecklingsplan eller en regional strategi även ska omfatta ansvaret att integrera ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Dessutom ska det ingå i ansvaret att göra konsekvensbeskrivningar för hur insatser främjar olika målgrupper, sett till kön, etnisk bakgrund och ålder.

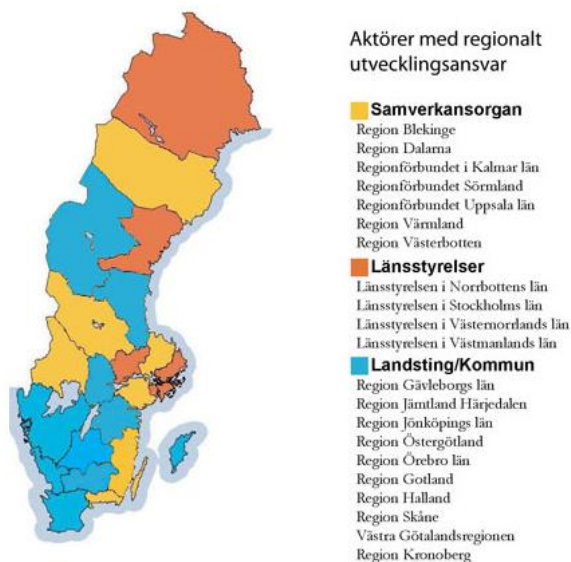
2 Gemensamma utmaningar i regionerna för att utveckla ett integrations- och mångfaldsperspektiv i tillväxtarbetet

Den regionala strukturen för tillväxtarbetet ritades till en del om inför 2015. Sex nya län blev regioner och en ny organisation har därmed blivit ansvarig för den regionala utvecklingen i Jönköpings, Örebro, Gävleborgs, Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län (se kartan nedan). Detta kan ha en viss påverkan på kort sikt, då organiseringen i sig kan ta en del fokus i anspråk samt att strategier och utvecklingsplaner i många fall ofta ses över. Det också leda till att andra områden och frågor prioriteras i det regionala tillväxtarbetet framöver.

Värt att notera är att regionernas redovisningar skiftar stort i omfång. Några regioner beskriver sitt arbete med utveckling av integration och mångfald i tillväxtarbetet på en eller ett par sidor, medan andra redovisningar omfattar omkring 15 sidor. Det innebär att detaljeringsgraden skiftar stort i redovisningarna. I några redovisningar är kopplingarna till tillväxt påfallande svaga eller otydliga.

Med detta som utgångspunkt beskrivs de utmaningar på kort och lång sikt som lyfts fram i regionernas redovisningar i följande avsnitt. Resten av kapitlet bygger således på innehållet i regionernas beskrivningar av hur integration och mångfald kan utvecklas i det regionala tillväxtarbetet, förmedlade till Tillväxtverket från Näringsdepartementet.

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar

Källa: Tillväxtverkets webbplats

2.1 Vad omfattas i ett integrations- och mångfaldsperspektiv?

Flera regioner beskriver de utmaningar man ser med integration och mångfald, men av redovisningarna framgår att spännvidden är stor i synen på vad som omfattas och vad ett integrations- och mångfaldsperspektiv står för. Tydligt är också att kunskapsnivån skiftar. Flera län menar att det behöver förtydligas vad begreppen integration och mångfald innebär med koppling till regional tillväxt och utveckling. I andra regioner, ofta i samverkan med regionens andra aktörer, har man gemensamt kommit överens om en beskrivning eller en definition som man genomgående använder i regionens strategier och utvecklingsplaner.

I underlagen från regionerna relateras ofta till EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, EU 2020, och begreppet *inkluderande tillväxt*, som flera regioner anser fångar essensen av vad ett integrations- och mångfaldsperspektiv i tillväxtarbetet handlar om. De *six diskrimineringsgrunderna* används också som utgångspunkt för en diskussion om begreppet mångfald ur olika aspekter. Ofta diskuteras jämställdhet och mångfald parallellt, medan ett jämställdhetsperspektiv helt saknas i några fall. Några regioner planerar att komplettera sina strategier och planer med ett integrations- och mångfaldsperspektiv.

I ett antal regioner menar man att integrations- och mångfaldsperspektiven genomsyrar det regionala tillväxtarbetet, men man beskriver inte närmare hur eller beskriver några aktiviteter. Begrepp som attraktiva miljöer och attraktionskraft förekommer också i regionernas underlag.

Att integration och mångfald står högt på agendan i flertalet av regionernas tillväxtarbete är tydligt, samtidigt som integration och mångfald beskrivs som svårt och komplext, där så gott som alla samhällsfunktioner påverkas. Några av de regionalt utvecklingsansvariga betonar att förutsättningarna för integration kan skifta stort mellan regionens kommuner – därför är samverkan och samarbete avgörande för att lyckas, menar man. I några regioner/län tar man i samråd fram gemensamma handlingsplaner för integration, som baserar sig på regionens strategiska styrdokument. Några län/regioner lyfter fram den nationella strategin för ett företagsfrämjande på lika villkor som ett stöd i det fortsatta utvecklingsarbetet.

De gemensamma utmaningarna som lyfts fram i regionernas underlag kan beskrivas som följer:

2.1.1 Integrationsprocessen för nyanlända ineffektiv och långsam

Nyanlända, invandrande personer och flyktingar/asylsökande lyfts fram som en resurs och en möjlighet att klara framtida arbetskraftsbehov och följderna av en åldrande eller minskande befolkning. Parallellt framgår det i underlagen att det är en stor och krävande utmaning.

Många regioner redovisar en nulägesbild, som visar på att det finns viss statistik över målgrupperna, dock inte alltid uppdelat på kön, ålder eller etnicitet. Några regioner konstaterar i sina redovisningar att sysselsättningsgraden är lägre hos personer födda utanför EU, särskilt gäller det kvinnor. Ensamkommande barn och ungdomar är för många regioner en särskilt stor utmaning.

Flera regioner lyfter fram att etableringsprocessen för nyanlända måste bli effektivare för att invandrande personer snabbare ska komma i arbete och inkluderas i arbetslivet, det kulturella livet och i samhällets övriga delar och funktioner – det har en avgörande betydelse för regionens framtida tillväxt, attraktions- och konkurrenskraft.

2.1.2 Glapp i arbetskrafts- och kompetensförsörjningen

Genomgående betonas att *matchningen* mellan befolkningens kompetens och näringslivets kompetensbehov inte fungerar eller har stora brister. Både privata och offentliga arbetsgivare måste bredda sin rekrytering och öppna upp så att fler utrikesfödda ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Allt fler unga och utlandsfödda kvinnor riskerar att fastna i ett utanförskap. *Generationsväxling* i arbetskraften beskrivs också som en utmaning, där nyanlända ses som en viktig resurs för att klara näringslivets framtida kompetensbehov.

Någon region lyfter fram att *instegsjobben* med låga trösklar blir allt färre, medan arbete som kräver en specifik kompetens blir allt fler som en följd av strukturomvandlingen. Några län lyfter fram sina kompetensförsörjningsstrategier där mångfalds- och jämställdhetsperspektivet framgår.

Företagande ses som en möjlighet i flera län, ofta lyfts Almi/IFS fram som en resurs i detta arbete, liksom Ung företagsamhet och Drivhuset.

Det strategiskt viktiga arbetet med *kompetensplattformarna* betonas i underlagen. *Validering* av invandrade kvinnor och mäns kompetens och processen för bedömning, värdering och godkännande av kunskap och kompetens diskuteras som en stor utmaning för att förkorta vägen till arbetsmarknaden. Ett enhetligt och kvalitetssäkrat system för validering saknas, menar man. I en region har man noterat att mäns kompetens oftare valideras än kvinnors.

2.1.3 Utbildning och skola – en kraftsamling behövs

I underlagen beskrivs att det är viktigt att alla, oavsett bakgrund, får möjlighet till likvärdig skolgång och utbildning. Svenska för invandrare (SFI), gymnasiet och vuxenutbildning beskrivs i underlagen ha en nyckelfunktion för att nyanlända snabbt ska lära sig svenska. Yrkesinriktad SFI anses ha en stor potential. Bristande språkkunskaper är för många nyanlända ett hinder för deras möjligheter till arbete och utbildning. Regionerna lyfter fram att allt fler utrikes födda unga lämnar skolan utan gymnasiekompetens och det tar för lång tid för nyanlända att lära sig svenska. Ett antal regioner menar att formeras för individanpassning behöver stärkas och utvecklas för att bättre kunna hantera dessa utmaningar.

2.1.4 Brist på bostäder och problem med trångboddhet

I nästan alla regioner beskrivs bristen på bostäder för nyanlända som ett stort problem, inte vara i de större städerna. På många håll i landet beskrivs bostadsbristen som en stor flaskhals för tillväxt och utveckling. Trångboddhet är också vanligt förekommande, vilket ofta drabbar barnen. Sammantaget kan detta leda till att invandrade personer måste flytta, vilket även påverkar hur effektivt invandrade personer kan få tillgång till utbildning och arbete.

2.1.5 Ohälsa vanligare hos socioekonomiskt svaga grupper

Flera regioner lyfter fram ohälsa som ett hinder för integration och etablering i samhället och att personer med utländsk bakgrund har högre ohälsotal än befolkningsgenomsnittet, särskilt gäller det personer som fått uppehållstillstånd av humanitära skäl. Stöd för att hantera trauma saknas i några län, skriver de regionalt utvecklingsansvariga, vilket gör det svårare för nyanlända med svåra upplevelser att etablera sig i arbetsliv och samhälle.

I regioner med större städer, främst Göteborg, Stockholm och Malmö, betonas utanförskapet och den sociala oro som finns i flera stadsdelar som en stor utmaning för regionens tillväxt. De socioekonomiska aspekterna är viktiga, vilket kan innebära att livslängden för invånare boende i olika stadsdelar kan variera med flera år. Länsstyrelsen anger i sin redovisning att medellivslängden är 79,5 år i Vårby gård och 83,7 år i Danderyd. VGR-regionen anger i sitt underlag att medellivslängden är nio år kortare hos boende i Bergsjön än hos de som bor i Långedrag i Göteborgsområdet. Där betonas också risken för att ohälsa går i arv till deras barn.

2.1.6   Infrastruktur, kommunikationer och digitalisering viktigt för tillgänglighet och inkludering

Infrastruktur och kommunikationer lyfts i några regioner fram som drivkrafter för utveckling och inkludering. Exempelvis finns gång- och cykelstrategier och nya zonindelningar för kollektivtrafik, vilket ökar tillgängligheten till kollektivtrafik. I något län noterar man att män oftare än kvinnor har körkort.

Många grupper i samhället, bland andra lågutbildade och nyanlända, får inte likvärdig tillgång till Internet och olika digitala tjänster – detta riskerar att öka utanförskapet, menar någon region.

2.2   Samverkan – otydlighet i roller, mandat och ansvar

Nästan samtliga regioner anger att samverkan, samarbete och samordning är avgörande för att lyckas med integrationen, inte minst med koppling till hur invandrare och asylsökande välkomnas till regioner/kommuner och får tillgång till arbete och utbildning. I många län beskrivs samverkan och samarbetet som splittrat och att samsyn saknas. Det behövs ett sammanhållet regionalt system/plattform/råd med de aktörer som ska främja integration, för att driva på ett strategiskt och uthålligt förändringsarbete, så att invandrare snabbt kommer i utbildning eller arbete.

2.2.1   Otydlighet och gränsdragningsproblematik mellan nyckelaktörer

I flera regioner betonas vikten av tydlighet i roller, mandat och ansvar. Gränsdragningen relativt länsstyrelsens ansvar för integrationsfrågor framgår. De utvecklingsansvariga beskriver också hur angeläget det är med ett gott samarbete med Länsstyrelsen, kommunerna i regionerna, näringslivet, civilsamhället och myndigheter som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, universitet och högskolor med flera. I det rådande systemet är kommunerna avgörande för att processen för asylsökande ska fungera väl, vilket flera regioner lyfter fram. Även resurser och partnerskap kopplade till strukturfondernas olika program samt landsbygdsprogrammet nämns.

I diskussioner om företagande och entreprenörskap betraktas Almi/IFS och Ung företagsamhet som viktiga samarbetspartners. Tillväxtverket lyfts i några redovisningar fram som en nod för nationell samordning och ett helhetsperspektiv, men flera regioner har fokus enbart på samarbetet inom den egna regionen.

2.2.2   Modeller för samverkan saknas i en del regioner

Effektiva samverkansmodeller som gör att integrations- och mångfaldsfrågor får prioritet i olika aktörers verksamheter efterfrågas i underlagen, vilket kan tolkas som att flera regioner anser att det finns en hel del arbete kvar att göra.

Några län menar att det krävs att myndigheter (till exempel Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan) i sina regleringsbrev får samverkansuppdrag från regeringen för att insatser för att nyanlända snabbt ska komma i utbildning eller arbete ska få prioritet i myndigheternas operativa verksamhet regionalt och lokalt.

2.2.3   Olika syn på rollen som regionalt utvecklingsansvarig

Ett antal län visar i sina redovisningar på relativt god kunskapsnivå om nuläget i regionerna, till exempel finns konsuppleerad regional statistik gällande nyanlända, utbildningsnivå, arbetsökande, sysselsättningsgrad med mera. Andra menar att deras kunskap om nuläget och statistik behöver utvecklas.

Några regioner beskriver kunskap som sin nyckelfunktion inom rollen som regionalt utvecklingsansvarig. Andra menar att koordinatorsrollen i regionernas tillväxtarbete är det utmärkande. Det kan tolkas som att inte alla regioner har tagit sig an ledarskapet för det regionala tillväxtarbetet, där insatser för integration, jämställdhet och mångfald ingår som självklara delar.

2.3 Stöd och resurser för förändringsarbete med integration och mångfald

Flera regioner menar att resurserna i regionerna inte räcker till för ett uthålligt förändringsarbete och att medel måste tillskjutas för att det ska bli en varaktig förändring i arbetet med att inkludera ett integrations- och mångfaldsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet. Samtidigt är det flera regioner som lyfter fram att insatser kopplat till handlingsplanerna för jämställd regional tillväxt och kvinnors företagande har lett till en stärkt strukturell kunskap och förändrade arbetsprocesser bland annat i arbetet med att fördela regionala projektmedel.

Ett antal regioner efterfrågar ett ökat nationellt stöd för kunskapsutveckling, stärkt analysarbete, metodutveckling, erfarenhetsutbyte, spridning av goda exempel samt gemensamma indikatorer och benchmarking. Uppföljning av hur exempelvis resurser når olika grupper måste bli bättre för att fånga resultat och effekter för olika målgrupper. Det nationella stödet för regionernas arbete med kompetensplattformarna och handlingsplanerna för jämställd regional tillväxt lyfts fram som goda exempel på viktiga roller för Tillväxtverket.

Någon region menar att de statliga ersättningarna för mottagandet av nyanlända och asylsökande behöver ses över för att bättre motsvara de faktiska kostnaderna för kommuner och landsting.

2.4 Goda exempel att lära av

I detta avsnitt presenteras några av de insatser och exempel som regionerna lyfter fram i sina redovisningar för hur ett integrations- och mångfaldsperspektiv har stärkt eller kan komma att stärka och utveckla det regionala tillväxtarbetet. Här finns flera beprövade modeller, arbetssätt och samverkansmodeller att inspireras och lära av i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Gotland

- *Jämställda samråd* gällande exploateringsprojekt, en samrådsprocess som man vill utveckla till att omfatta fler områden.
- *Policy för arbetsintegrerande sociala företag* har tagits fram, vilket visar på den betydelse som man anser att dessa företag har för Gotland.

Blekinge och Södra Småland

- Ett planeringsarbete pågår för att ta fram en *handlingsplan för gemensamma insatser* för arbetskraftsförsörjning i Södra Småland och Blekinge.

Halland

- Ett *Integrationsråd*, som leds av landshövdingen och regionrådet, har bildats för att stärka regionens insatser inom området och samla regionens aktörer.

Dalarna

- *Vägen in*, ett program för introduktion och etablering av nyanlända, har tydliggjort mandat, ansvar och roller i arbetet med integration mellan de mest centrala aktörer i regionen.
- *Dala Valideringscentrum*, som förväntas leda till ett effektivare integrationsarbete, finansieras av Tillväxtverket, Region Dalarna och DalaWux, en ideell förening för Dalarnas 15 kommuner.

Västmanland

- Arbetet med att utveckla ett *uppföljningssystem för det företagsfrämjande systemet* i länet, med uppföljning på kön och etnicitet, fortsätter, utvecklat inom ramen för Främja kvinnors företagande. Mål har också tagits fram i en handlingsplan.

Västernorrland

- Ett *Länspartnerskap* är ett vägledande råd för att få upp integration och tillväxt på den högsta strategiska nivå in länet.

Värmland

- *Schyst!* en handbok i normkritisk kommunikation har tagits fram för att underlätta jämlik kommunikation och används löpande i regionens utvecklingsarbete.
- *Samhällskommunikatörer* verkar inom ramen för en regional samverkansmodell för att nyanlända ska få relevant samhällsinformation på olika språk. Ett antal folkhögskolor i regionen är involverade.

Stockholms län

- *Arbetsmarknadsrådet* leds av landshövdingen och syftar till att samla aktörer kring frågor om arbetsmarknad och kompetensförsörjning, med fokus på unga och utrikes födda.
- *SFX*, svenska för yrkesutbildade, syftar till att ta vara på nyanländas yrkeskompetens, så att anställningsbarheten ökar och kvinnor och män så snabbt som möjligt kan börja arbeta inom sina yrkesområden. SFINX är ett exempel som riktade sig till ingenjörer med utländsk examen.
- *Välkommen in?* Utrikesfödda kvinnor har lägst andel av arbetskraftsdeltagande, sysselsättning och företagande. Rapporten visar att målgruppernas behov inte fullt ut tillgodoses inom det ordinarie arbets- och företagsfrämjande systemet och att nätverk som representerar målgrupperna kan användas som brobyggare. Bemötandet behöver utvecklas i företagsfrämjandet så att det inte bygger på stereotypa föreställningar.

Västra Götalandsregionen

- *Business Centers* omfattar satsningar på entreprenörer i stadsdelar med många boende som är utrikes födda, en satsning inom det ERUF-finansierade UNO-projektet.
- *Krav på integrations- och mångfaldsperspektiv* hos alla organisationer som får projekt- eller verksamhetsbidrag från VGR.
- *Korta vägen* är en modell som underlättar för utländska akademiker att snabbt få arbete.
- *Grön integration* är en modell som underlättar för utrikes födda agronomer att få arbete.
- *Mitt Liv*, en modell för socialt entreprenörskap för unga kvinnor med utländsk bakgrund.
- *Yrkesmentorer*, där medlemmar i Rotary blir mentorer till utrikes födda akademiker, ofta nyanlända.
- *Validering Väst* beskrivs av VGR som ledande i landet på valideringsfrågor och att modellen har inspirerat arbetet med validering i Dalarna och Skåne. Ett förslag som VGR framför i sin redovisning är VGR får rollen som regional nod i det nationella valideringsarbetet.

Skåne

- *Integration för tillväxt* är en handlingsplan som under 2014-2020 handlar om att ta ett strategiskt grepp med en gemensam viljeriktning och identifiera de största gemensamma utmaningarna för att utveckla en bättre integration. Fyra huvudperspektiv präglar arbetet: innovationsförmåga, humankapital, attraktivitet samt demokrati och socialt kapital.
- Regionen har positiva erfarenheter av statliga resurser för *pilotverksamhet*, till exempel för att jämställdhetsintegrera företagsfrämjande verksamhet, vilket genomfördes inom ramen för programmet Främja kvinnors företagande. Piloter kan vara aktuella även inom arbete med mångfald och inom ramen för olika integrationsprocesser.

Uppsala

- Almis IK-projekt för företagarkvinnor med invandrarbakgrund anses ha lett till goda resultat.
- Förebilder synliggörs genom utmärkelser som Årets nybyggare.

Östergötland

- *East Sweden Business Region* är en samordnande plattform som ska samla arbetet med att utveckla det regionala innovations- och främjarsystemet, där regionens ledarskapsroll blir avgörande.
- *Den digitala agendan* står i fokus i Östergötland för att utveckla digital kompetens och delaktighet ur ett mångfaldsperspektiv.

Norrbottnen

- Erfarenheterna är mycket goda från arbetet med *handlingsplaner för jämställd regional tillväxt*. Länsstyrelsen föreslår att modellen används som utgångspunkt för ett nytt regeringsuppdrag till samtliga regioner att ta fram en handlingsplan för integration och tillväxt med utgångspunkt i regionernas utvecklingsstrategier.

Jämtland Härjedalen

- En ny integrationsstrategi *För ökad inflyttning och förbättrad integration 2015-2020* lyfter fram följande områden som avgörande framgångsfaktorer: höjd utbildningsnivå, ökat deltagande i arbetslivet, förbättrad social sammanhållning samt förbättrad infrastruktur.

Bilaga – relevanta kunskapsunderlag

De kunskapsunderlag som ligger till grund för Tillväxtverkets slutsatser och rekommendationer i kapitel 1 tillsammans med regionernas redovisningar följer nedan:

- Mot ett systemorienterat tillväxtarbete (2015)
dnr 4.2.7-Å 2015-000179
- Från ord till handling – integration och mångfald i ett tillväxtperspektiv (2012)
Rapport 0146
- Mainstreaming av integration i tillväxtpolitiken. Varför och hur – en introduktion (2014)
Rapport 0167 Rev A
- Regionalt kompetensförsörjningsarbete. Systembild, utmaningar och möjligheter (2015)
Rapport 0186
- Regionala tillväxtaktörers roll inom valideringsområdet (2015)
Rapport 0185
- Att välja jämställdhet (2011)
Rapport 0107
- Utvärdering av handlingsplanen för en jämställd regional tillväxt. När jämställdhet ska driva tillväxtarbetet – vad har vi lärt oss och hur går vi vidare? (2015)
Dnr 341-2012-004922
- Slutrapport. Att stödja det regionala arbetet för en jämställd regional tillväxt (2015)
Dnr 341-2012-004922
- 20 lärande exempel. Metoder, verktyg och arbetssätt för jämställd regional tillväxt (2014)
Rapport 0572
- Öppna upp! Nationell strategi för ett företagsfrämjande på likvärdiga villkor 2015-2020 (2015)
Info 0600
- Slutrapport. Främja kvinnors företagande inklusive Golden Rules of Leadership (2015)
Dnr 012-201-1068